

RAPORT DE EXPERTIZĂ

Ia proiectului Legii fondului cinegetic și a protecției vînatului

(înregistrat în Parlament cu numărul 336 din 25 Iulie 2016)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a vulnerabilității proiectului Legii fondului cinegetic și a protecției vînatului prin prisma drepturilor omului.

Evaluarea generală

1. Autorul proiectului este deputat în Parlament, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.

2. Categoria actului legislativ propus este lege ordinară, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

Notăm că proiectului îi lipsește clauza de adoptare, or, potrivit prevederilor art.24 din Legea nr.780/2001, aceasta este parte componentă a actului legislativ. În continuare, art.27 din legea nominalizată prevede că clauza de adoptare stabilește temeiul legal de adoptare a actului legislativ și categoria acestuia și este obligatorie pentru toate actele legislative.

3. Scopul actului (potrivit proiectului și/sau notei informative). Reieșind din textul proiectului de lege, acesta are menirea de a stabili bazele juridice ale protecției, conservării și folosirii raționale a faunei de interes vînătoresc, precum și drepturile cetățenilor și asociațiilor de vînătoare. După cum afirmă autorul în nota informativă, adoptarea acestui proiect de lege va permite omiterea lacunelor și neconcordanțelor legislației din domeniul fondului cinegetic și a protecției vînatului. Scopul final al proiectului este corelarea relațiilor în domeniul vînătorii și administrării gospodăriei cinegetice, ocrotirii, reproducerii și exploatării resurselor animalelor de vînătoare, asigurării măsurilor de protecție a faunei cinegetice, a desfășurării activității de vînătoare într-un cadru organizat, precum și sancționarea penală, administrativă și civilă pentru încălcarea normelor legale.

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei nu conține o argumentare suficientă a promovării proiectului. Deși autorul, în nota informativă, subliniază finalitățile urmărite la elaborarea proiectului, totuși, nota informativă nu conține toate elementele unei fundamentări necesare proiectului de act legislativ, așa cum prevede art.20 din Legea privind actele legislative nr.780/2001. Nota informativă a unui proiect de lege trebuie să includă informații despre principalele prevederi ale proiectului, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui.

Reieșind din importanța proiectului de lege, acesta urma să fie transmis spre avizare tuturor instituțiilor publice interesate, iar, în final, avizele recepționate urmau să fie anexate la dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ. În speță era necesar de solicitat opinia Ministerului Mediului. Or, potrivit pct.2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.847 din 18 decembrie 2009, Ministerul Mediului este organul central de

specialitate al administrației publice care elaborează și promovează politica statului în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale, conservării biodiversității, controlului ecologic de stat, etc.

Plus la aceasta notăm că la dosarul proiectului de lege nu există avizul Guvernului, însă potrivit art.74 alin.(3) din Constituție și art.58 din Regulamentul Parlamentului nr.797/1996, proiectele de acte legislative și propunerile legislative înaintate de deputați se remit Guvernului spre avizare.

La fel, nu există nici o informație despre faptul supunerii proiectului de lege consultărilor publice cu societatea civilă și recepționării recomandărilor din partea acestora, așa cum prevede art.21 din Legea privind actele legislative nr.780/2001 și Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2008.

De remarcat că, dosarul de însoțire trebuia să conțină și Tabelul de concordanță privind compatibilitatea proiectului de act legislativ cu legislația comunitară și Declarația de compatibilitate. Autorii nu au realizat aceste cerințe legale, deși în nota informativă se menționează că proiectul de lege prevede conformarea legislației cinegetice naționale la convențiile internaționale de ocrotire și protecție a faunei cinegetice, fiind luate în considerație recomandările Federației Asociațiilor de Vânători și Protecției Faunei Cinegetice de pe lângă Consiliul Europei, precum și cele ale Societății Europene pentru Natura Sălbatică, la fel și Directivele Consiliului Europei în domeniul utilizării raționale a resurselor regnului animal etc.

Potrivit lit. d) a art.20 din Legea 780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină informații privind „fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”. Potrivit art.47 alin.(6) din Regulamentul Parlamentului, în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

Nota informativă nu conține o fundamentare economico-financiară, însă acest lucru era necesar, deoarece proiectul presupune cheltuieli financiare. Notăm că, proiectul de lege presupune cheltuieli financiare suplimentare din contul bugetului de stat, destinate pentru înființarea organismului distinct specializat în domeniul cinegetic în cadrul autorității publice centrale de mediu (art.7 alin.(2) din proiect), asigurarea bunei activități a acestuia și salarizarea personalului lui.

În acest context, reiterăm necesitatea unei analize economico-financiare (argumentate), ca parte componentă a unui proiect de lege, de care, însă subiecții cu drept de inițiativă legislativă nu fac uz în argumentarea opțiunilor legislative propuse. Promovarea proiectului de lege fără o analiză economică argumentată, indică asupra faptului că, se încearcă evitarea barierelor suplimentare în procesul de adoptare a legii, ceea ce nu aduce nici un beneficiu procesului de legiferare.

Rezumînd cele constatate mai sus, subliniem faptul că, în lipsa tuturor actelor necesare pentru înaintarea inițiativei legislative, întreg procesul legislativ este perturbat și, drept consecință, Parlamentul nu dispune de tot setul de documente necesare pentru a-și îndeplini eficient sarcina sa legislativă. Or, Nota informativă și documentele necesare a fi anexate la dosar, cum ar fi avizul Guvernului; avizele ministerelor și altor autorități de specialitate; avizul Centrului Național Anticorupție; fundamentarea economico-financiară; declarația de compatibilitate a proiectului cu legislația UE; tabelul de concordanță a consultărilor cu societatea civilă, etc., sunt tot atît de importante ca și proiectul de lege, pentru ca societatea și deputații să cunoască domeniul propus reglementărilor și să ia o decizie în cunoștință de cauză.

5. Sfera de reglementare a proiectului corespunde următoarelor domenii/drepturi:

Drepturi si libertăți social-economice:

Dreptul la mediu înconjurător sănătos (art. 37 din Constituția RM)

Evaluarea de fond a proiectului

6. Respectarea principiului transparenței este asigurată suficient. În ce privește examinarea proiectului

de act legislativ, supus expertizei, în Parlament, notăm că acesta este plasat pe site-ul Parlamentului, iar cetățenii, organizațiile și alți subiecți interesați au dispus de posibilitatea de a-și exprima opiniile asupra conținutului documentului. Astfel, considerăm că în cadrul Forului Legislativ este respectat principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă.

Ca remarcă, referitor la respectarea transparenței la etapa elaborării proiectului de lege, notăm că nu am identificat sinteza recomandărilor din partea societății civile în rezultatul consultărilor publice organizate de autor. Or, potrivit art.12 alin.(6) din Legea nr.239/2008, proiectul de decizie se transmite spre examinare autorității competente împreună cu sinteza recomandărilor.

7. Respectarea principiului participării este asigurată insuficient. Potrivit art.49/1 din Regulamentul Parlamentului, comisia permanentă sesizată în fond asigură consultarea publică a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative cu părțile interesate prin organizarea de dezbateri și audieri publice, prin intermediul altor proceduri de consultare stabilite de legislația cu privire la transparența în procesul decizional. Totodată, comisia permanentă sesizată în fond dispune plasarea, conform legii, pe web-site-ul Parlamentului a sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, în scopul asigurării transparenței în procesul decizional.

În acest sens, notăm că nu am regăsit pe pagina web sinteza recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice și nu cunoaștem dacă Comisia de profil a organizat sau nu astfel de consultări.

Ca remarcă, notăm că la etapa elaborării proiectului de lege, din lipsa informațiilor și neidentificarea sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, putem conchide că, societatea civilă, la etapele respective, nu a participat la elaborarea și examinarea acestuia.

8. Respectarea principiului responsabilizării este asigurată insuficient. Proiectul de lege nu conține prevederi exprese, ce se referă la posibilitatea persoanelor de a solicita de la autoritățile publice oferirea de argumente și de explicații pentru justificarea deciziilor și acțiunilor, precum și la posibilitatea persoanelor de a aplica o sancțiune autorităților publice pentru performanțe slabe.

Totodată, notăm că prezentul proiect de lege conține norme care stabilesc răspundere (civilă, administrativă, penală) pentru neexecutarea sau încălcarea prevederilor viitoarei legi.

9. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ normelor constituționale. Proiectul/actul normativ este conform parțial Constituției. Prevederile din proiect au tangență cu normele constituționale cuprinse în art.37 din Constituție, ce garantează dreptul la un mediu înconjurător sănătos. Or, după cum este bine știut, lumea animală, ca un component de bază al biocenozelor naturale, joacă un rol important în menținerea echilibrului ecologic. Un șir de specii de animale servesc drept surse pentru obținerea unor materii prime industriale, medicinale, produselor alimentare și altor valori materiale, necesare pentru satisfacerea populației și ale economiei naționale, alte specii sînt utilizate în scopuri științifice, cultural-educative și estetice.

Totuși, sub anumite aspecte proiectul dat de lege nu corespunde normelor constituționale. Mai detaliat despre prevederile care ar putea fi contrare Constituției ne expunem în pct.16 din raportul de expertiză.

Tot aici trebuie să notăm că, reieșind din cuprinsul art.131 alin.(4) din Constituție, orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sînt acceptate de Guvern. În speță, autorii nu au solicitat și nici nu este anexat la dosarul proiectului de lege acceptul Guvernului.

Plus la aceasta, conform art.131 alin.(6), nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. În cazul nostru, autorii nu au prevăzut sursa de finanțare, ba chiar mai mult, nu a fost identificată nici o analiză privind cuantumul cheltuielilor financiare ce vor surveni în rezultatul adoptării prezentului proiect de lege

10. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ legislației corelative. Proiectul/actul normativ este conform parțial legislației corelative. În mare parte proiectul corespunde prevederilor legislației

corelative. Totuși, unele propuneri se contrazic cu prevederi din alte legi, iar altele sunt expuse deficitar, ceea ce va crea confuzii la aplicarea lor în practică. Aceste momente vor fi reliefate argumentat în pct.16 din prezentul Raport.

11. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ standardelor internaționale. Proiectul/actul normativ este conform parțial standardelor internaționale. Nota informativă conține referințe la standarde internaționale privind domeniul reglementat de prezentul proiect. Astfel, se menționează că la elaborarea proiectului de lege autorul s-a ghidat de Directivele Consiliului Europei în domeniul utilizării raționale a resurselor regnului animal, nefiind însă specificate care anume Directive. Ca remarcă, autorul fie a comis o eroare, fie nu cunoaște (respectiv nu a studiat) că Directivele pot fi ale Consiliului Uniunii Europene, pe când Consiliul Europei este o altă organizație internațională regională distinctă față de Uniunea Europeană.

La fel, autorul menționează în nota informativă că la pregătirea prezentului proiect de lege au fost luate în considerație recomandările FACE (Federația Asociațiilor de Vânători și Protecției Faunei Cinegetice pe lângă Consiliul Europei) și SENS (Societatea Europeană Pentru Natura Sălbatică). Însă, autorul nu anexează aceste recomandări, nu le specifică expres și nu cunoaștem conținutul lor.

Autorul mai indică că la elaborarea proiectului de lege a fost examinată practica/legislația în domeniu a altor state cum ar fi: Germania, Franța, România, Polonia și Bulgaria, care au asemenea acte normative în legislația internă.

Reieșind din cele sus-menționate și din nota informativă vagă, considerăm că autorul nu a analizat în plină măsură și detaliat standardele internaționale/comunitare privind domeniul reglementat de prezentul proiect, ceea ce poate afecta calitatea întregului proiect de lege.

12. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței Curții Constituționale. Proiectul/actul normativ este conform jurisprudenței Curții Constituționale. Domeniul de referință al proiectului dat de lege nu contravine jurisprudenței bogate a Curții Constituționale.

13. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței CtEDO. Proiectul/actul normativ este conform jurisprudenței CtEDO. Prevederile prezentului proiect de lege nu aduc atingere soluțiilor expuse de CtEDO în interpretarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului.

14. Impactul proiectului/actului normativ prin prisma drepturilor omului. Proiectul/actul normativ limitează drepturile/libertățile. Realizarea prevederilor cuprinse în acest proiect, în mare parte, vor avea un impact pozitiv asupra statului, societății în general și persoanelor. Or, viitoarea lege are ca scop protecția, conservarea și folosirea rațională a faunei de interes vânătoresc, fiind asigurat un mediu înconjurător sănătos.

Totuși, trebuie să remarcăm că anumite propuneri, în modalitatea în care au fost formulate de autor în proiect, pot limita sau încălca anumite drepturi ale persoanelor. Mai detaliat ne referim în pct.16 al prezentului raport de expertiză.

15. Impactul gender al proiectului. Proiectul/actul normativ este gender neutru. Proiectul de lege nu reglementează aspectul gender. Nu au fost depistate norme care ar discrimina sau limita drepturile, libertățile și șansele femeilor în raport cu bărbații.

16. Analiza detaliată a textului proiectului.

Nr.	Articol	Text	Obiecții	Factorii de vulnerabilitate	
1		art.1	Articolul nu e structurat în	Vulnerabilitate Prevederi	Este necesar de structura art.1

		Articolul 1. Scopul legii în continuare după text ...	alineate, or, potrivit art.32 alin.(5) din Legea privind actele legislative nr.780/2001, articolul este compus din alineate numerotate cu cifre arabe, luate între paranteze.	necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	din proiect cu alineate numerotate cu cifre arabe, luate între paranteze.
2	art.1	„...în completarea Legii regnului animal.”.	Este necesar de indicat numărul și data actului normativ, or, potrivit art.54 alin.(1) din Legea privind actele legislative nr.780/2001, după adoptare, actului legislativ i se atribuie un număr, care devine numărul lui oficial și care ulterior este citat împreună cu acesta, iar data actului legislativ este data adoptării lui. Remarci similare le formulă pentru art.10 alin.(1) lit.a) și art.33 alin.(4), plus aici e necesar de indicat numărul și data Codului contravențional.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Este necesar de indicat numărul și data actelor normative la care se fac trimitere în textul proiectului de lege.
3	art.1 alin.(2)	„...animalelor de interes cinegetic (de vânătoare)...”	Autorul utilizează aici expresia „ animalelor de interes cinegetic (de vânătoare) ”, însă în tot textul art.1 se utilizează de mai multe ori expresia „	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Este necesară uniformizarea termenilor (expresiilor) în textul legii și utilizarea aceleași terminologii referitor la aceiași subiect/obiect.

			<p>faunei de interes vânătoresc”.</p> <p>Potrivit art.19 lit.e) din Legea privind actele legislative nr.780/2001, terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia.</p>		
4	art.2	<p>Art.2 Noțiuni principale Biotop–teritoriu de viață limitat, cu condiții ecologice relativ omogene, populat de o biocenoză caracteristică. Biocenoză – sistem biologic care reprezintă o totalitate de populație ale diferitor specii de animale, plante și microorganisme care populează anumite biotopuri.</p>	<p>Noțiunile respective sunt definite în art.2 din Legea regnului animal nr.439 din 27.04.1995. Reieșind din prevederile art.19 lit.d) din Legea privind actele legislative nr.780/2001, noțiunea nu se redă prin definiția ei sau printr-o frazeologie, ci prin termenul respectiv.</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;</p>	<p>Pentru a evita dublarea normelor, sugerăm excluderea noțiunilor “biotop” și „biocenoză” din textul proiectului.</p>
5	art.5	<p>Art.5 Gestionarea fondurilor de vânătoare în continuare după text ...</p>	<p>Acest articol conține doar o singură dispoziție și nu e necesar de structurat în alineate cu indicarea “alin.(1)”.</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;</p>	<p>Este necesar de a exclude structurarea în alineate a acestor articole cu o singură dispoziție și idee.</p>

			Aceeași situație se referă și la art.17 alin.(1).			
6	art.5, art.6, art.9	<p>Articolul 5. Gestionarea fondului de vânătoare</p> <p>Gestionarea fondului de vânătoare se atribuie pe bază de contract de gestionare, de către autoritatea centrală care răspunde de protecția mediului, în calitate de administrator, Societății Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova....</p> <p>Articolul 6. Societățile de vânători</p> <p>(1) Societățile de vânători, constituite pe principiul liberei asocieri a vânătorilor, sunt organizații non-profit, au personalitate juridică și patrimoniu distinct și sunt afiliate, în scopul reprezentării la nivel național și internațional, la Asociația Obștească "Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova".</p> <p>...</p> <p>Articolul 9.</p>	<p>Aceste norme din proiect vin în contradicție cu principiile și prevederile Legii cu privire la asociațiile obștești nr.873/1996. Pe de o parte, se privilegiază Asociația Obștească "Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova", iar pe de altă parte se îngreășește libera activitate a altor asociații obștești de profil, care sunt obligate să se afilieze la Asociația Obștească "Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica Moldova".</p> <p>Potrivit art.3 din legea nr.873/1996, asociațiile obștești sînt egale în fața legii și își desfășoară activitatea conform programelor și statutelor lor, în conformitate cu Constituția și cu legislația Republicii Moldova. Reieșind din prevederile art.6, asociațiile obștești au dreptul (nu</p>	Vulnerabilitate	Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi discriminatorii;	Recomandăm autorului revizuirea textului acestor norme prin prisma obiecțiilor menționate mai sus.

		<p>Atribuirea dreptului de gestionare a fondului de vînătoare</p> <p>(1) Dreptul de gestionare a fondurilor de vînătoare se atribuie de autoritatea publică centrală care răspunde de protecția mediului, pe bază de contract de gestionare încheiat pentru un termen de 10-25 ani, Asociației Obștești "Societatea Vînătorilor și Perscarilor din Republica Moldova".....</p> <p>(2) Fauna de interes vînătoresc, de pe fiecare fond de vînătoare, se atribuie în gestionare după cum urmează: Fauna din fondul de vînătoare pe care suprafața terenurilor fondului forestier al statului este mai mică de 50% din suprafața totală a fondului respectiv se atribuie Asociației Obștești "Societatea Vînătorilor și Perscarilor din Republica Moldova".</p>	<p>obligația) să creeze pe baza liberului consimțămînt, în temeiul contractului de constituire, de uniuni de asociații obștești, înființînd astfel o nouă persoană juridică.</p> <p>Totodată, în conformitate cu art.8 alin.(1) din Legea nr.837/1996, în relațiile cu asociațiile obștești care desfășoară activitate în același domeniu, organele de stat nu trebuie să acorde preferințe nici uneia din ele.</p>		
7	art.6 alin.(3)		Prin această	Vulnerabilitate	Recomandăm

		<p>Articolul 6. Societățile de vânători</p> <p>...</p> <p>(3) Asociația Obștească „Societatea Vanatorilor și Pescarilor din Republica Moldova”, persoana juridică de utilitate publică, asigură îndeplinirea atribuțiilor stabilite în domeniul cinegetic de autoritatea publică centrală care răspunde de protecția mediului.</p>	<p>normă, autoritatea centrală de mediu investește o organizație neguvernamentală cu dreptul de a gestiona fondul cinegetic național și realizarea atribuțiilor și competențelor acordate de lege autorității publice centrale de mediu. Sunt niște prevederi confuze, ori, nu poate fi pusă responsabilitate a autorității centrale de mediu în domeniul cinegetic pe umerii unei asociații obștești. În cazul în care statul (Ministerul Mediului) dorește să delege o parte din atribuțiile sale Asociației Obștești „Societatea Vanatorilor și Pescarilor din Republica Moldova”, atunci urmează să specifice expres și exhaustiv în lege ce atribuții delege, cum acestea vor fi exercitate, alte chestiuni vizînd gestionarea fondului cinegetic, inclusiv partea de responsabilitate ce revine fiecăruia. Suplimentar la aceste remarci</p>	<p>Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi discriminatorii;</p>	<p>autorului revizuirea textului acestei norme prin prisma obiecțiilor menționate mai sus.</p>
--	--	--	--	---	--

			este necesar de a reitera prevederile art.8 alin.(1) din legea nr.837/1996, potrivit căroră, în relațiile cu asociațiile obștești care desfășoară activitate în același domeniu, organele de stat nu trebuie să acorde preferințe nici uneia din ele.		
8	art.7 alin.(2)	Articolul 7. Administrarea fondului cinegetic ... (2) În acest scop, în cadrul autorității publice centrale care răspunde de protecția mediului se înființează și va funcționa un organism distinct specializat în domeniul cinegetic.	În primul rând, autorul propune în acest proiect înființarea unei noi subdiviziuni în cadrul autorității publice de mediu, însă organizarea și funcționarea, structura și efectivul-limită ale aparatului central al Ministerului Mediului sunt reglementate de Legea nr. 64/1990 cu privire la Guvern și de Hotărârea Guvernului nr.847/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului. În speță, autorul urma să vină și cu propuneri de completare a Anexei nr.2 din Hotărârea Guvernului	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale;	În contextul obiecțiilor formulate, considerăm necesar pentru autor de a înlătura toate neajunsurile depistate și enunțate mai sus.

			nr.847/2009. În rîndul doi, termenul „organism” utilizat de autor îl considerăm inoportun, or, potrivit prevederilor actelor sus-nominalizate, structura aparatului central al Ministerului este formată din direcții, secții, servicii. În rîndul trei, autorul nu menționează în nota informativă din ce surse și care este cuantumul de mijloace bănești necesare pentru înființarea și activitatea unei noi subdiviziuni în aparatul central al Ministerului Mediului, precum și salarizarea viitorilor funcționari în cadrul acestei noi structuri.		
9	art.8 lit.f)	Autoritatea publică centrală care răspunde de protecția mediului are următoarele atribuții: ... f) retrage dreptul de gestionare a faunei de interes cinegetic în cazul încălcării, cu	Din textul normei date nu este clar cum poate fi stabilită și cine stabilește vinovăția. Este o prevedere care va face dificilă retragerea dreptului de gestionare a faunei de interes cinegetic în cazul încălcării prevederilor contractuale.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi discriminatorii;	Considerăm oportun de a exclude cuvîntul “vinovăție”, deoarece orice încălcare a prevederilor contractuale, indiferent de vinovăție, va atrage consecințele menționate în textul normei.

		vinovăție, a prevederilor contractuale;			
10	art.8 lit.p)	Autoritatea publică centrală care răspunde de protecția mediului are următoarele atribuții: p) aprobă propunerile de omologare și de autorizare a armelor și munițiilor, care se pot folosi la vânătoare în Republica Moldova, împreună cu Asociația Obștească „Societatea Vanatorilor si Pescarilor din Republica Moldova”.	Este un domeniu distinct și specific care poate fi reglementat doar de autoritățile publice potrivit normelor legale. Nu pot fi transferate astfel de atribuții unei asociații obștești. Potrivit art.52 slin.(1) din Legea nr.130/2012 privind regimul armelor și munițiilor cu destinație civilă, activitatea de omologare a armelor și a munițiilor se desfășoară de către o instituție, organizație sau întreprindere acreditată în domeniu și are drept scop instituirea unui regim de corespundere și de respectare a criteriilor de securitate stabilite prin normele de omologare a armelor și munițiilor. Totodată, reieșind din prevederile alin.(6) al aceluiași articol, atribuțiile instituției, organizației sau	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Recomandăm autorului revizuirea textului normei date, cu luarea în considerație a obiectivelor formulate mai sus.

întreprinderii acreditate în domeniul omologării, normele și procedura de omologare se stabilesc prin normele de aplicare a Legii nr.130/2012.

Plus la aceasta, ținem să menționăm că, reieșind din competențe atribuite Ministerului Mediului, procedura de omologare și autorizare a armelor și munițiilor care pot fi folosite la vânătoare în Republica Moldova, nu ține de competența sa. În pofida obiecțiilor menționate, acest fapt nu exclude posibilitatea autorităților publice, prin prisma Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional și hotărârii Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, de a consulta Asociația Obștească „Societatea Vânătorilor și Pescarilor din Republica

			Moldova” când va lua o decizie privind omologarea și autorizarea armelor și munițiilor, care se pot folosi la vânătoare în Republica Moldova.		
11	art.12 alin.(5)	(5) Cuantumul prejudiciului se stabilește, la cererea persoanei păgubite, depusă în termen de 5 zile de la producerea pagubei....	Autorul omite să prevadă unde se depune cererea persoanei păgubite. Această lacună va face dificilă realizarea drepturilor persoanei păgubite, poate duce la interpretări abuzive și în final la neplata pagubelor pe motiv de neîndeplinire a cerințelor procedurale.	Vulnerabilitate Omisiune/ignorare a drepturilor/libertăților;	Sugerăm autorului de a prevedea expres unde se depune cererea persoanei păgubite.
12	art.20 alin.(2) lit.d)	d) au dreptul să perfecteze procese-verbale persoanelor care încalcă regulile de vânătoare și să le transmită gestionarului faunei de interes vânătoresc;	Potrivit acestor prevederi, paznicii de vânătoare, retribuți sau voluntari, alți angajați cu atribuții în acest sens, vor avea dreptul să perfecteze procese-verbale persoanelor care încalcă regulile de vânătoare. Aceste prevederi contravin normelor Codului contravențional nr.218/2008, deoarece art.405 prevede alți subiecți cu	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Se impune revizuirea acestor prevederi din proiect, fie modificarea și completarea Codului contravențional în acest sens.

			drept de constatare a contravențiilor și întocmirea proceselor-verbale (în mod principal este vorba despre organele pentru protecția mediului).		
13	art.20 alin.(4)	(4) Personalul prevăzut la alin.(1) este asimilat, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, cu personalul care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității publice.	De facto, această normă prevede asimilarea personalului care va asigura paza și protecția faunei de interes vânătorească (paznicii de vânătoare, retribuți sau voluntari, alți angajați cu atribuții în acest sens) cu personalul care îndeplinește o funcție de autoritate publică. Acest fapt contravine prevederilor art.3 din Legea nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, or, nici activitatea de vânătoare și nici asigurarea pazei vînatului nu sunt activități care implică exercitarea prerogativelor de putere publică.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Se impune revizuirea acestor prevederi din proiect.
14	art.26 alin.(2)	(2) Prin excepție de la prevederile alin.(1), pot efectua vînătoarea	Aceste prevederi trebuie corelate cu normele cuprinse în Legea	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Recomandăm revizuirea textului normei prin prisma obiecțiilor enunțate mai sus.

		<p>numai în baza autorizației de vânatoare, eliberate de gestionarul fondului de vânatoare, următoarele categorii de persoane:</p> <p>...</p> <p>b) cetățenii străini, care fac dovada calității de vânător în țara de origine, contra cost și sub răspunderea directă a gestionarului fondului de vânatoare.</p>	<p>nr.130/2012 privind regimul armelor și munițiilor cu destinație civilă. Potrivit art.29 alin.(3) din legea dată, cetățenii străini care vin în Republica Moldova pentru a participa la concursuri oficiale de tir sau pentru a practica vânatul, în condițiile legii, în baza unei vize valabile ori în baza scutirii de a dispune de viză, potrivit legii, pot fi autorizați să dețină și, după caz, să poarte și să folosească armele de vânatoare sau de tir pe care le dețin dacă armele și munițiile sînt înscrise în pașaport. Pot fi introduse numai armele și munițiile a căror procurare și deținere sînt permise în Republica Moldova.</p> <p>În continuare, alin.(4) lit.c) stabilește că permisul provizoriu de armă pentru introducerea a acestuia în țară se poate acorda cetățenilor străini de către serviciul abilitat al Ministerului Interne în următoarele</p>		
--	--	---	---	--	--

			condiții: “c) în cazul armelor de vânătoare, solicitantul prezintă o invitație nominală de la o asociație de vânătoare din Republica Moldova, legal constituită, ce își desfășoară activitatea conform legislației, pentru a participa la o vânătoare organizată, cu respectarea prevederilor legale în vigoare;”		
15	art.34	<p>Articolul 34. Sancțiuni și pedepse pentru încălcarea legislației privind fondul cinegetic și protecția vînatului</p> <p>în continuare după text ...</p>	<p>Norma art.34 din proiect trebuia să se regăsească în Codul penal nr.985/2002, or, potrivit art.1 alin.(1) din Cod, acesta este unica lege penală a Republicii Moldova. Reieșind din prevederile alin.(2) al art.1, Codul penal este actul legislativ care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale ale dreptului penal, determină faptele ce constituie infracțiuni și prevede pedepsele cese</p>	<p>Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;</p>	<p>Recomandăm revizuirea întregului art.34 din proiect, cu luarea în considerație a obiecțiilor formulate mai sus.</p>

aplică
infractorilor.

Totodată,
menționăm că
art.233 din
Codul penal
conține
infracțiunea ce
se referă la
vînatul ilegal,
respectiv,
autorul urma să
coreleze
prevederile din
proiect cu
normele deja
existente în
Codul penal.

În art.34 din
proiect se conțin
și norme
procesual-penal
e, care erau
fără să se
regăsească în
Codul de
procedură
penală
nr.122/2003.Or,
reieșind din
art.2 alin.(4) din
acest Cod,
normele juridice
cu caracter
procesual din
alte legi
naționale pot fi
aplicate numai
cu condiția
includerii lor în
Codul de
procedură
penală.

Suplimentar la
cele
menționate,
trebuie să
evidențiem că
politica punitivă
penală a
statutului
trebuie să fie
inițiată și
elaborată de
către autoritatea
publică în
domeniu –
Ministerul
Justiției. În

			speță, se impune, în mod obligatoriu, avizul Ministerului Justiției asupra acestui proiect de lege.		
16	art.35	<p>Articolul 35. Cuantumul amenzilor și despăgubirilor pentru încălcarea legislației privind fondul cinegetic și protecția vînatului</p> <p>în continuare după text ...</p>	<p>Normele date trebuiau să se regăsească în Codul contravențional nr.218/2008, or, potrivit art.1 alin.(1), Codul este legea Republicii Moldova care cuprinde norme de drept ce stabilesc principiile și dispozițiile generale și speciale în materie contravențională, determină faptele ce constituie contravenții și prevede procesul contravențional și sancțiunile contravenționale.</p>	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Recomandăm revizuirea întregului art.35 din proiect, cu luarea în considerație a obiecțiilor formulate mai sus.
17	art.36	<p>Articolul 36. Organele împuternicite să constate faptele de infracțiuni și despăgubirile prevăzute</p> <p>în continuare după text ...</p>	<p>În primul rînd, reieșim din obiecțiile menționate la art.34 și 35 din proiect, deoarece prevederile cuprinse în art.36 se referă la reglementări procesual-penale și norme de procedură în procesul contravențional.</p> <p>Plus la aceasta,</p>	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor constituționale; Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale; Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței	Se impune revizuirea totală a art.36, fie excluderea acestuia din proiect.

			<p>menționăm că în art.36 sunt prevăzute proceduri și persoane improprii să constate contravențiile administrative și mai nou infracțiunile, care pot fi constatate doar de către organele de urmărire penală, conform unor proceduri prestabilite și stricte. Or, la realizarea acestora survin anumite consecințe juridice, apar anumite drepturi și garanții procesuale pentru părți, etc. În caz contrar, se va încălca Constituția, jurisprudența Curții Constituționale, Convenția Europeană privind Drepturile Omului și jurisprudența CEDO.</p>	CtEDO;	
18	art.37 alin.(2)	(2) Beneficiarul contractului de gestionare astfel afectat este în drept să atace instanța de judecată decizia privind suspendarea sau încetarea dreptului de gestionare a fondului de vînătoare, dacă nu este de acord cu măsura impusă.	Autorul trebuie să insereze perioada în care beneficiarul contractului de gestionare este în drept să atace în instanța de judecată decizia privind suspendarea sau încetarea dreptului de gestionare a fondului de vînătoare, fie	Vulnerabilitate Omisiune/ignorare a drepturilor/libertăților;	Se impune indicarea expresă în dispoziția normei a termenului de atac.

			autorul urma să facă trimitere la prevederile legale care reglementează termenul de atac a unor astfel de decizii.		
19	anexa nr.2	"moldovenească"	Potrivit prevederilor Hotărârii Curții Constituționale nr.36 din 05.12.2013 limba de stat este limba română, or, cum argumentează Curtea, în cazul existenței unor divergențe dintre textul Declarației de Independență și textul Constituției, prevalează textul Declarației de Independență, conform căruia limba română este limba de stat.	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare jurisprudenței Curții Constituționale;	Recomandăm autorului înlocuirea cuvântului "moldovenească" cu cuvântul "română".

Concluzii

Reieșind din textul proiectului de lege, acesta are menirea de a stabili bazele juridice ale protecției, conservării și folosirii raționale a faunei de interes vânătoresc. Scopul final al proiectului este corelarea relațiilor în domeniul vânătorii și administrării gospodăriei cinegetice, ocrotirii, reproducerii și exploatarea resurselor animalelor de vânătoare, asigurării măsurilor de protecție a faunei cinegetice, a desfășurării activității de vânătoare într-un cadru organizat, precum și sancționarea penală, administrativă și civilă pentru încălcarea normelor legale.

Realizarea prevederilor cuprinse în acest proiect, în mare parte, vor avea un impact pozitiv asupra statului, societății în general și persoanelor, fiind asigurat un mediu înconjurător sănătos. În acest sens, prevederile din proiect au tangență și dezvoltă normele constituționale cuprinse în art.37 din Constituție. Totuși, trebuie să remarcăm că anumite propuneri, în modalitatea în care au fost formulate de autor în proiect, pot limita sau încălca anumite drepturi ale persoanelor și sub aceste aspecte proiectul dat de lege nu corespunde întru totul normelor constituționale.

În mare parte proiectul corespunde prevederilor legislației corelative. În raportul de expertiză am punctat totuși că unele propuneri se contrazic cu prevederi din alte legi, iar altele sunt expuse deficitar, ceea ce va crea confuzii la aplicarea lor în practică sau pot chiar limita fie încălca anumite drepturi ale persoanelor.

Domeniul de referință al proiectului dat de lege, în linii generale, nu contravine jurisprudenței bogate a Curții Constituționale, cu excepția unor erori și neconcordanțe, care pot fi excluse de autor din proiect.

Pornind de la o notă informativă foarte vagă și neexplicită în ce privește nivelul de corespundere a proiectului standardelor internaționale, considerăm că autorul nu a analizat în plină măsură și detaliat standardele internaționale/comunitare privind domeniul reglementat de prezentul proiect, ceea ce poate afecta calitatea întregului proiect de lege.

Tot în această direcție notăm că, prevederile prezentului proiect de lege nu aduc atingere soluțiilor expuse de CtEDO în interpretarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului.

Proiectul de lege nu reglementează aspectul gender, nefiind depistate norme care ar discrimina sau limita drepturile, libertățile și șansele femeilor în raport cu bărbații.

În ce privește respectarea cerințelor de elaborare, fundamentare și înaintare a unei inițiative legislative, am menționat în prezentul raport de expertiză că:

- proiectul urma să fie transmis spre avizare tuturor instituțiilor publice interesate, iar, în final, avizele recepționate urmau să fie anexate la dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ. În speță era necesar de solicitat opinia Ministerului Mediului, care elaborează și promovează politica statului în domeniul protecției mediului și utilizării raționale a resurselor naturale, conservării biodiversității, controlului ecologic de stat, etc;

- la dosarul proiectului de lege nu există avizul Guvernului, însă potrivit Constituției și Regulamentului Parlamentului, proiectele de acte legislative și propunerile legislative înaintate de deputați se remit Guvernului spre avizare;

- nu există nici o informație despre faptul supunerii proiectului de lege consultărilor publice cu societatea civilă și recepționării recomandărilor din partea acestora, așa cum prevede Legea privind actele legislative și Legea privind transparența în procesul decizional.

- dosarul de însoțire trebuia să conțină și Tabelul de concordanță privind compatibilitatea proiectului de act legislativ cu legislația comunitară și Declarația de compatibilitate;

- nota informativă nu conține o fundamentare economico-financiară, însă acest lucru era necesar, deoarece proiectul presupune cheltuieli financiare suplimentare din contul bugetului de stat, destinate pentru înființarea organismului distinct specializat în domeniul cinegetic în cadrul autorității publice centrale de mediu, asigurarea bunei activități a acestuia și salarizarea personalului lui.

- potrivit Constituției, orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sînt acceptate de Guvern. În speță, autorii nu au solicitat și nici nu este anexat la dosarul proiectului de lege acceptul Guvernului. Plus la aceasta, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. În cazul nostru, autorii nu au prevăzut sursa de finanțare;

În contextul celor enunțate, în scopul producerii impactului scontat, reiterăm necesitatea de îmbunătățire substanțială a prevederilor din proiect pentru a elimina orice factor de vulnerabilitate ce-l afectează, ținînd cont de obiecțiile și recomandările formulate în prezentul raport de expertiză, iar ulterior, de discutat și supus consultărilor publice cu toți actorii interesați.